

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-10-124М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з дисципліни

«Психологія праці та інженерна психологія»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності 053 «Психологія»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 4 від 12.12.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Психологія праці та інженерна психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» денної і заочної форм навчання [Електронне видання] / Якубовська С. С. Рівне : НУВГП, 2025. 29 с.

Укладач: Якубовська С. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Сокаль Валентина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) ОП: Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Попередня версія МВ 07-03-251М

© С. С. Якубовська, 2025
© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	4
2.	Методичні поради для роботи над дисципліною...	4
3.	Програма навчальної дисципліни.....	5
4.	Теми семінарських занять.....	12
5.	Плани семінарських занять.....	12
6.	Завдання для самостійної роботи.....	25
7.	Питання до модульного контролю	26
8.	Рекомендована література.....	27
9.	Інформаційні ресурси.....	29

Вступ

Метою вивчення дисципліни «Психологія праці та інженерна психологія» є засвоєння знань, розвиток професійних компетентностей з актуальних питань психологічної підтримки організації праці та ефективної й надійної роботи фахівця в системах «людина – машина».

Завданням вивчення дисципліни є формування у майбутнього фахівця змістовних установок й орієнтирів, необхідних для організації психологічного забезпечення трудової діяльності і професійної підготовки працівника, розуміння психологічних аспектів процесів та структури інформаційної взаємодії людини і техніки, у тому числі й процесів прийому, переробки, збереження інформації людиною, ухвалення рішення і психічної регуляції керуючих дій, а також урахування взаємного впливу різних компонентів системи “людина-машина” при її проектуванні, створенні і експлуатації

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка фіксованих виступів, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонується опрацювання конспекту лекції, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Тематичний зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія праці.

Тема 1. Психологічна характеристика трудової діяльності особистості.

Психологія праці як галузь психології.

Предмет, завдання психології праці. Взаємозв'язок психології праці з іншими науками, галузями психології. Місце психології праці в діяльності практичного психолога. Методи психології праці. Психологічна характеристика методів опису, аналізу та оцінювання діяльності: предметно-функціональних, оперативно-логічних, сонато-графічних, психофізіологічних, психологічних.

Праця як суспільно-історичне явище. Ознаки праці, їх психологічний аналіз. Праця як специфічна діяльність людини.

Основні компоненти трудової діяльності. Мета і завдання як вахливі компоненти трудової діяльності. Мотиви

трудової діяльності та їх психологічна характеристика. Знаряддя праці та їх психологічна характеристика. Поняття про робочі дії. Види робочих дій. Класифікація результатів трудової діяльності, їх психологічна характеристика. Психологічний аналіз поняття “трудовий пост”. Співвідношення понять трудової та професійної діяльності. Психологічні аспекти умов трудової діяльності. Засоби трудової діяльності, їх психологічна характеристика. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 2. Психологічні проблеми підвищення якості праці особистості.

Фактори, що впливають на якість праці.

Працездатність як внутрішній фактор, що впливає на якість праці. Прямі та опосередковані показники працездатності. Фази працездатності (за Б. Ломовим). Характеристика психічних станів особистості в процесі трудової діяльності. Поняття про функціональний стан особистості. Фактори, що впливають на функціональний стан особистості під час трудової діяльності. Психологічна характеристика оптимального та несприятливого функціональних станів працівника. Втома як вид несприятливого функціонального стану працівника. Ознаки, види та стани втоми. Відмінність понять “втома” і “стомлюваність”.

Монотонія як характеристика несприятливого функціонального стану працівника. Умови подолання втоми та монотонії особистості працівника.

Психічна насиченість та її вплив на якість праці особистості.

Стрес як вид несприятливого функціонального стану особистості в трудовій діяльності. Види стресу. Способи управління емоціями під час стресових трудових ситуацій. Роль темпераменту у підвищенні якості праці особистості.

Вплив професійної мотивації працівника на якість його праці. Вплив зовнішніх факторів на якість праці. Соціально-психологічний клімат у колективі та його значення у підвищенні якості праці. Роль робочого місця та робочої пози у підвищенні якості праці особистості. Фактори середовища та їх вплив на якість праці особистості. Ефективність способів темпової організації трудової діяльності. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18, ПРН19)

Тема 3. Проблема особистості в соціальній психології. Соціально- психологічні властивості та типологія особистості.

Система нормування робочого часу на виробництві (за Ф. Тейлором). Поняття про технічну норму робочого часу та її психологічний аналіз.

Психологічні особливості технічної норми виробітку працівника. Психологічні причини виникнення аварійних ситуацій на виробництві. Фактори зникнення ризику аварійних ситуацій та нещасних випадків, їх психологічний аналіз. Психологічні особливості трудової діяльності працівників аварійно- рятувальних команд.

Напрями, за якими здійснюється безпека праці та їх психологічна характеристика. Специфіка діяльності психолога праці на підприємстві.

Особливості роботи психолога праці у службах зайнятості та центрах профорієнтації. Основні функції та завдання психолога праці в різних установах: комплексна психодіагностика властивостей, якостей та систематичне вивчення соціальних і індивідуальних особливостей працівників; психологічне консультування керівників, підлеглих, колег, клієнтів, надання їм допомоги у самопізнанні, самоорганізації, творчому самовдосконаленні, подоланні негативних наслідків для їхньої особистості несприятливих умов довкілля;

психогігієна, психопрофілактика з метою забезпечення повноцінного психічного існування, подолання впливу несприятливих факторів на особистість (спрямованості, емоційної сфери, здібностей тощо); експертна психологічна оцінка нових технологій, планів, програм, методів психологічної діагностики з метою визначення ступеня їх відповідності завданням творчого розвитку особистості. Права та обов'язки психолога праці. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 4. Профорієнтація і профадаптація в системі психології праці.

Професійна орієнтація як науково-практична система підготовки особистості до свідомого професійного самовизначення. Місце профорієнтації в системі психології праці.

Структура профорієнтації, її психологічний аналіз. Професійний відбір як виявлення придатності людини до конкретного виду праці.

Професіографія та її використання в профорієнтаційній роботі і професійному навчанні. Поняття трудової адаптації в психології праці. Психологічний аналіз рівнів трудової адаптації та їх взаємозв'язок.

Види трудової адаптації та їх психологічна характеристика. Фактори, що впливають на трудову адаптацію Соціально-психологічна адаптація як вид трудової адаптації професіонала. Причини трудової дезадаптації працівників. Умови подолання трудової дезадаптації. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 5. Психологічні особливості професійного самовизначення особистості.

Етапи професійного самовизначення особистості та їх психологічний аналіз. Психологічні аспекти вибору

професії особистістю.

Професійне навчання та підготовка кадрів як проблеми психології праці. Психологічні основи професійно-технічної освіти. Сутність виробничої освіти. Психологічні закономірності формування професійних знань, навичок, умінь особистості.

Професійна самоосвіта та її психологічний аналіз. Поняття про професійний життєвий шлях особистості, його структуру. Психологічний аналіз подій на професійному життєвому шляху.

Типи подій: актуальні, реалізовані, потенційні, “надпотужні”. Поняття про біографічні кризи професіоналу, їх психологічний аналіз. Фази розвитку професіоналу. Поняття про особистісний професійний план. Типи особистісного професійного плану, їх психологічна характеристика. Шляхи реалізації особистісного професійного плану.

Психологічні проблеми професійного “вигорання” особистості, професійної деформації особистості та їх подолання. Поняття про індивідуальний стиль діяльності працівника, шляхи його формування. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Змістовий модуль 2. Інженерна психологія як галузь психологічної науки

Тема 6. Інженерна психологія, її предмет, завдання та методи

Інженерна психологія та її предмет. Методологічні, психофізіологічні, системотехнічні та експлуатаційні завдання інженерної психології. Методологічні принципи та системний підхід в інженерній психології. Головні завдання інженерної психології. Зв'язок інженерної психології з іншими науками. Класифікація методів інженерної психології. Методи опису та аналізу діяльності

оператора. Метод моделювання в інженерній психології. Психологічні методи в інженерній психології. Фізіологічні методи в інженерній психології. Математичні методи в інженерній психології. Імітаційні методи в інженерній психології. Технічне забезпечення інженерно-психологічних досліджень. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 7. Інформаційна взаємодія між людиною та машиною

Загальне уявлення про інформацію. Головні характеристики та процеси інформації. Система переробки інформації людиною. Забезпечення інформаційних процесів в системі переробки інформації людиною. Питання якості відтворення інформації в системі «людина – машина». Система «людина – машина», її особливості та питання її класифікації. Зміст функціонування СЛМ. Принципи вивчення СЛМ. Зміст інженерно-психологічного забезпечення СЛМ. Показники якості СЛМ. Конфлікти в СЛМ та засоби їх вирішення. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 8. Діяльність оператора в системі «людина – машина»

Загальне уявлення про людину-оператора. Оператор в СЛМ. Етапи діяльності людини-оператора. Психічні явища та їх характеристика в діяльності оператора. Фізіологічні характеристики діяльності оператора. Діяльність оператора в особливих умовах. Діяльність оператора в умовах потоку сигналів

Психофізіологічні характеристики процесу прийому інформації. Енергетичні та інформаційні характеристики зорового аналізатора. Просторові та часові характеристики зорового аналізатора. Характеристика слухового аналізатора. Характеристика

шкіряного та інших аналізаторів. Взаємодія аналізаторів під час прийому інформації. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 9. Збереження та переробка інформації оператором

Процеси пам'яті. Характеристика оперативної пам'яті. Оперативне мислення. Моделювання розумових процесів. Психологічні аспекти проблеми прийняття рішення. Інформаційна підготовка рішення. Прийняття рішення на перцептивно-впізнавальному рівні.

Особливості прийняття рішення на мовно-розумовому рівні. Групове прийняття рішень. Загальна характеристика функціональних станів оператора. Ознаки функціональних станів операторів. Емоційні стани оператора. Втома оператора. Контроль функціонального стану оператора. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Тема 10. Інженерно-психологічні засади проектування систем «людина – машина»

Засади концепції аналізу та проектування СЛМ. Людина як компонент СЛМ та особливості врахування людського фактора на різних стадіях проектування СЛМ. Загальні інженерно- психологічні вимоги до проектування СЛМ. Оцінка впливу параметрів об'єкта управління на ефективність діяльності оператора. Врахування граничних можливостей оператора та питання його психологічної підтримки під час проектування СЛМ. Питання психологічної підтримки оператора. (ПРН2, ПРН9, ПРН14, ПРН18)

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
1.	Методи психології управління	2	
2.	Індивідуально-психологічні риси особистості в психології управління	2	2
3.	Концепції стилів керівництва	2	
4.	Основні форми, стратегії і тактики ділового спілкування в психології управління	2	
5.	Засоби професійної комунікації	2	2
6.	Роль емоційного інтелекту в професійній діяльності майбутніх фахівців	2	2
7.	Основні тактики поведінки керівника в конфліктних ситуаціях	2	2
8.	Формування соціально-психологічного клімату колективу	2	
9.	Роль емоційного інтелекту в професійній діяльності майбутніх фахівців	2	
	Разом	16	8

Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема; Психологічні ознаки трудової діяльності особистості

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* ознаки трудової діяльності особистості
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне

самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **Психологічна характеристика трудової діяльності особистості**

План

1. Трудова діяльність як провідна, центральна серед інших видів діяльності людини
2. Соціальна мотивованість та індивідуальна цілеспрямованість трудової діяльності
3. Предметність трудової діяльності
4. Соціальність трудової діяльності
5. Індивідуальність трудової діяльності
6. Опосередкованість трудової діяльності
7. Креативність, продуктивність трудової діяльності

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 2

Тема; Вплив психологічних факторів на професійну діяльність

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* шляхи підвищення якості праці особистості
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **Психологічні проблеми підвищення якості праці особистості**

План

1. Основні психологічні перешкоди підвищення якості праці особистості: стрес, емоційне вигорання, низьку мотивацію, невпевненість, конфлікти
2. Фактори, що впливають на якість праці: умови праці, зміст праці, стиль керівництва, соціально-психологічний клімат
3. Шляхи підвищення якості праці особистості

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання

спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.

5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 3

Тема Психологічний аналіз діяльності психолога праці

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* діяльності психолога праці

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми Проблема особистості в соціальній психології. Соціально-психологічні властивості та типологія особистості

План

1. Психологічний аналіз діяльності психолога праці як системне вивчення його функцій, методів та психологічних умов ефективної роботи
2. Функції психолога праці: психологічна діагностика, консультування, терапія, підтримка, професійна адаптація, профорієнтація, управління персоналом.
3. Психологічна характеристика діяльності: аналіз когнітивних, емоційних, вольових процесів, мотивації, професійних якостей.

4. Методи аналізу
5. Професійна адаптація та розвиток психолога праці
6. Профілактика професійної деформації психолога праці
7. Забезпечення безпеки праці

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 4

Тема Причини трудової дезадаптації працівників

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* методи корекції трудової дезадаптації працівників

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне

самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **Профорієнтація і проадаптація в системі психології праці**

План

1. Основні групи причин трудової дезадаптації
2. Індивідуальні/Особистісні причини
3. Професійні/Виробничі причини
4. Соціально-економічні та зовнішні причини
5. Результат дезадаптації

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 5

Тема Психологічні проблеми професійного “вигорання”

особистості

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* методи подолання професійного “вигорання”

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **Психологічні особливості професійного самовизначення особистості**

План

1. Вигорання як стадія виснаження внаслідок некерованого стресу.
2. Причини та контекст професійного “вигорання”
3. Основні психологічні проблеми професійного “вигорання”

Семінарське заняття № 6

Тема; Класифікація методів інженерної психології

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* методи інженерної психології

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми **Інженерна психологія, її предмет та завдання**

План

1. Організаційні методи
2. Емпіричні методи
3. Методи обробки даних
4. Методи моделювання.

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 7

Тема Конфлікти в СЛМ та засоби їх вирішення

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* методи вирішення конфліктів

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне

самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми Конфлікти в СЛМ та засоби їх вирішення

План

1. Причини виникнення конфліктів в СЛМ: технічні, педагогічні, організаційні, комунікаційні
2. Способи вирішення конфліктів
3. Використання методів вирішення конфліктів
4. Керівник у вирішенні конфліктів в СЛМ

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 8

Тема Психофізіологічні характеристики процесу прийому

інформації

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* характеристики процесу прийому інформації
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми Психофізіологічні характеристики процесу прийому інформації

План

1. Приймання оператором інформації в інженерній психології як процес формування перцептивного образу
2. Характеристика зорового, слухового, тактильного аналізаторів оператора
3. Характеристика пам'яті в процесі зберігання та переробки інформації
4. Характеристика мислення в процесі прийняття рішень

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.

4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 9

Тема: Контроль функціонального стану оператора

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* закономірності функціонування малих груп, критерії характеристики управлінського колективу;
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Збереження та переробка інформації оператором»

План

1. Функціональні стани людини-оператора
2. Методи суб'єктивної оцінки функціональних станів людини-оператора.
3. Методи і прикладні програми психологічної саморегуляції функціональних станів
4. Методичне забезпечення, особливості методів ПСР (психологічної саморегуляції) і варіанти методик, що використовуються у професійно-прикладній практиці

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Семінарське заняття № 10

Тема: Психологічна підтримка оператора

Вид заняття: семінар - розгорнута бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* основи психологічної підтримки оператора;
вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань : контрольні запитання (тестовий контроль) до теми «Інженерно-психологічні засади проектування систем «людина – машина»»

План

1. Етико-професійні принципи та види професійно-психологічних задач в системі „людина- машина”
2. Психологічна служба в СЛМ
3. Психологічна підтримка людини-оператора в СЛМ

Література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, денна ф.	Кількість годин, заочна ф.
1.	Класифікація результатів трудової діяльності, їх психологічна характеристика	8	10
2.	Монотонія як характеристика несприятливого функціонального стану працівника	8	10
3.	Права та обов'язки психолога праці	8	11
4.	Умови подолання трудової дезадаптації	8	11
5.	Психологічні проблеми професійного “вигорання” особистості, професійної деформації особистості та їх подолання	8	11
6.	Технічне забезпечення інженерно-психологічних досліджень	8	11
	Зміст інженерно-психологічного забезпечення СЛМ	8	11
	Діяльність оператора в умовах потоку сигналів	8	11
9.	Емоційні стани оператора. Втома оператора	8	11
10.	Проблеми психологічної підтримки оператора	8	11
	Разом	80	108

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни „Психологія управління” є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Види самостійної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу
2. Психологічний портрет майбутнього фахівця.
3. Презентація наукового фільму.
4. Презентація першоджерел.
5. Презентація наукової статті.
6. Написання наукової статті для публікації.
7. Підготовка виступу на студентську конференцію.
8. Участь в олімпіаді з психології управління.

7. Питання до підсумкового контролю

Сума балів за всі форми навчальної діяльності

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано
82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Психологія професійної діяльності : підручник / за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 256 с.
2. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.
3. Психологія праці : навч. посібник / за ред. Є. Л. Скворчевської. Харків, 2022. 160 с.
4. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» / 2-ге вид., перероб. і доп. ; укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2018. 187 с.
5. Рибалка В. В. Психологія і педагогіка праці особистості : посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 136 с.

Допоміжна література

1. Баклицький І. О. Психологія праці : підручник / 2-е вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 655 с.
2. Кириченко В. В. Особистість у сучасному інформаційному суспільстві. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 245 с. (ISBN 978-966- 485-257-6).
3. Кириченко В. В. Психологічні основи професійної адаптації та вибору професії. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 110 с. (ISBN 978- 966-485-183-8)
4. Кириченко В. В. Психологія інформаційної діяльності : навчальний посібник / 2-ге вид. перероб. і доп.

- Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 146 с.
(ISBN 978-966-485-201-9)
5. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія. Київ.: «Інформ.-аналіт. агентство», 2012. 200 с.
 6. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / 2-е вид., випр. та доп. К. : Ельга, НікаЦентр, 2004. 400 с.
 7. Малхазов О. Р. Психологія праці : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 208 с.
 8. Професійно-орієнтовані завдання з психології : навчальний посібник / За ред. О. Л. Музики ; 3-тє вид., перероб. і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 590 с.
 9. Психологія праці та інженерна психологія: інструктивно-методичні матеріали / укладач Кириченко В. В. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 81 с.
 10. Трофімов Ю. Л. Інженерна психологія. Київ : «Либідь», 2002. 264 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, О. Борисенка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>
3. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://osvita.ua/>
4. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
6. Психологічний сайт http URL: <http://psy.piter.com/>
7. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://www.cbc.rv.ua/>.
8. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/053-Psykholohiya-dok.filos-647-20.07.2022.pdf>